

Grafisk produktion:
Xtrovert Media, www.xtrovertmedia.se

BARNPLANTORNAS NYHETSBRÄV

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR – hur bejakar vi utveckling? | 19 december 2022

LUSSEBULLAR, LUSSEKATTER ELLER SAFFRANSBULLAR

Förra året vid den här tiden satt jag också och skrev det sista Nyhetsbrevet för året. Då började brevet med historiken runt pepparkakor, men om du inte visste det så är det inte pepparkakorna som är äldst av de julkakor vi bakar utan klenäterna.

I min familj bakar vi dock alltid lussebullar och det börjar vi med redan i slutet av oktober. Vi hann med många lussebullebak fram till julafton. Detta var något som fascinerade våra barns kompisar, som ofta var frekventa gäster hemma hos oss. Numera när jag möter våra vuxna barns kompisar brukar en av frågorna vara huruvida vi i familjen Gyllenram fortfarande bakar kanelbullar under året samt lussebullar före jul. Det tycks vara ett bestående och positivt minne hos alla kompisar. Roligt.

Men hur är det nu med terminologin? Heter det lussebullar, lussekatter eller saffransbullar? Ja, vi kan väl kalla det vad vi vill. Saffransbullarnas historia är lång. Redan de gamla romarna la tydliga saffran i brödet, och det var en välkänd krydda inom aristokratin på medeltiden. Ännu på 1500-talet ansågs saffran vara en medicin. På 1600-talet bakades saffransvetebullar av städernas yrkesbagare.

Först med järnspisen blev det 1800-talets senare del möjligt för gemene man att baka saffransbullar, som då började förknippas med julen. Det mest välbekanta saffransbrödet är lussekatten, som serveras av Lucia på luciamorgon.

Nåväl i min familj heter de gula bullarna **lussebullar**.

ETT HELHETSPERSPEKTIV PÅ HÖRSELNEDSÄTTNING KRÄVER KUNSKAP

Idag vet vi alla mycket mer om konsekvenserna av en hörselnedsättning samt om möjligheterna trots hörselnedsättningen. Kunskapen är större om kognition, neurologi samt även om mindset; hur du ser på dig själv och att leva med en hörselnedsättning? Vilket stöd får föräldrar i dessa insikter för att på bästa sätt stödja sitt barn under uppväxten? Alltför lite verkar det fortfarande som.

Det krävs fortsatt mer kunskap inom hörselhabilitering/intervention och sjukvård om hur kognitiv stress och överbelastning kan hanteras om man har en hörselnedsättning.

Ett helt fantastiskt bra Youtube-klipp beskriver detta. Det handlar om en insiktsfull ung tjej, själv CI-hörande, som gjort "resan" i att utveckla insikter och därmed strategier. Hennes Youtube-föreläsning borde vara en del av interventionsteamens verksamhet.

Anförandet "[Using the power of Cognitive Neuroscience for CI users](#)" av Helen Willis måste du lyssna på!

Frågan är vilka markörerna är för framgång? Varför vissa tycks ha bättre nytta av sitt/sina CI än andra. Jag blir fortsatt bestört när föräldrar berättar om information från hörselhabiliteringen, som mest tycks handla om vad deras barn inte kommer att kunna åstadkomma istället för vad som krävs i form av insikter om både möjligheter och hinder. Hur mycket information får föräldrar om hjärna och mindset?

Grafisk produktion:
Xtrower Media, www.xtrowermedia.se

BARNPLANTORNAS NYHETSREVY

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR – hur bejakar vi utveckling? | 19 december 2022

SKOLAN IDAG EN SORGLIG VERKLIGHET

Varför tycks det vara en brist på pengar i skolan? I vart fall tycks det inte finnas medel för inköp av skolböcker! Varför har vi inte en skolmyndighet utan flera byråkratiskt kostsamma kolosser som tycks spotta ut råd och direktiv till landets lärare, ibland/ofta utan förankring i verkligheten. Nu senast kallade skolmyndigheterna till ett zoom-möte riktat till intresseorganisationer. Det skulle bl.a. handla om ett digitaliseringsprojekt. Varför är man fortsatt fast i detta tänk när fler och fler rapporter avslöjar att måluppfyllelsen fortsätter att sjunka.

Häromdagen fick jag höra från en god vän att sonen nyligen börjat på gymnasiet, men att det endast fanns en lärobok i det ämne han hade hemläxa i. Sonen hade "fotat" sidorna med sin Iphone. Vilken katastrof! Flera föräldrar till tonårsbarn beskriver också det som Anna-Karin Wyndhamn, skoldebattören och universitetsadjunkt i pedagogik vid Göteborgs universitet beskriver nämligen:

"Det uppstår kaos hemma hos oss när det vankas prov i skolan. Inte för att min tonåring är lat eller saknar intresse. Nej, orsaken är ett studiematerial som brister betänkligt. Övningen startar med försök att hitta en röd tråd i ett gytt hophäftade kopior från olika källor och digitalt miasmisch av filmsnuttar, textflikar och Power Points." [Läs mer här!](#)

Vad händer med den viktiga strukturen som all undervisning bör vila på?

Det är stötande med det stora antal skolmyndigheter som finns i Sverige och då särskilt när måluppfyllelse och skola fortsätter att ha stora problem. Följande statistik fann jag vid googlande, som är föremål för funderingar hos fler än bara jag:

Antal anställda 2018

917 vid SPSM – Specialpedagogiska Skolmyndigheten
450 vid Skolinspektionen
674 vid Skolverket

När utvärderas skolmyndigheternas egna verksamheter?

BRISTER I SKOLAN SKAPAR ETT OJÄMLIKT SAMHÄLLE

Skolverket anger att de "ska främja att alla barn och elever får tillgång till en utbildning och verksamhet som är likvärdig och av god kvalitet i en trygg miljö". Samtidigt finns det med rätta idag en stor andel lärare som berörda skolmyndigheter inte tycks lyhörda inför.

En av debattörerna tillika lärare, Fredrik Sandström konstaterar på Twitter: "Skolan är så ideologiskt präglad på många sätt. Både skolmyndigheter och skolpolitiker har dåliga kunskaper om barn, kunskap om lärande. Då blir det så här."

Det är dags att föräldrar ställer sig bakom lärares och skolors krav på läroböcker och möjligheter till tid för att bedriva strukturerad undervisning. I en debattartikel nyligen skrev professor Martin Ingvar (som jag brukar citera) att berörda skolmyndigheter icke kan redogöra för hur de klarar sitt uppdrag. Läsförmågan är så låg att i stort sett en tredjedel av eleverna i klass 4 saknar förmågan att läsa på en nivå som gör det möjligt att klara skolans senare stadier. Därmed blir inte klassresan möjlig; den som är så viktig för demokratin.

SPSM konstaterar att det behövs mer kunskap om elever med funktionsnedsättning och att kämpa för att fler elever får chans att klara gymnasiet (Twitter Fredrik Malmberg GD 2022-11-24).

Grafisk produktion:
Xtrower! Media, www.xtrowermedia.se

BARNPLANTORNAS NYHETSBRÄV

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR – hur bejakar vi utveckling? | 19 december 2022

”Kämpa” ja, men den största frihetsreformen i skolan på två decennier skriver Martin Ingvar om är att räta upp läs- och skrivkunskaper i skolan. Då kan inte skolmyndigheterna fortsätta att marginalisera vikten av att skriva för hand och istället att drilla barn att bli ”digitala konsumenter”.

Om inte barn i skolan lär sig läsa på åldersadekvat nivå, hur ska det då gå för barn med någon typ av funktionsnedsättning? Det är sannerligen både bekymmersamt och sorgligt. [Läs Martin Ingvars julartikel.](#)

FRÅGAN OM HANDSKRIFT EN HET POTATIS I SKOLDEBATTEN?

Jag har återkommande rapporterat om betydelsen av att skriva för hand som ett led i inlärningsprocessen i skolan ända upp på högskolenivå. Vi vet att *”skriva för hand har stor betydelse för människans utveckling. Handen aktiverar hjärnan och håller hjärncellerna igång. Kreativa händer är en grund för vår civilisation och vår kultur”*, enligt professorn och handkirurgen Göran Lundborg. Läs mer: [Skriva för hand – så stärks inläringen av handskrift | Grundskolläraren \(lararen.se\)](#)

Men tyvärr tycks även detta vara en het potatis i samhällsdebatten! Föräldrar är oroliga och klagomål framförs ofta om att unga knappt kan skriva sina namn längre, att de stavar som krattor och bara kommunicerar via korthuggna meddelanden på telefonen. Hur ser berörda Skolmyndigheter på detta faktum? Lösningen är knappast ökad digitalisering!

Närmare 95 procent av lärarna i en enkät till 2 000 lärare anser att det är viktigt att eleverna skriver för hand i skolan. Ändå svarar hela 18,5 procent att deras elever sällan eller

aldrig gör det. Läs mer: [Var femte lärare: Mina elever skriver inte för hand | Ämnesläraren – Svenska, språk mm \(lararen.se\)](#)

FORSKNING OM NEDSATT HÖRSEL BANAR VÄG FÖR UTVECKLINGEN

När ett barn visar sig ha nedsatt hörsel – tänk då på att orsaken kan vara mitokondriell sjukdom. Det säger forskare efter att ha gjort en studie om barn och hörselnedsättning.

Mitokondriella sjukdomar är en grupp sjukdomar som beror på att mitokondrierna inte fungerar som de ska. Mitokondrierna finns inuti våra celler och kan beskrivas som cellernas kraftverk.

Runt en på 5 000 personer uppskattas ha mitokondriell sjukdom och sjukdomsorsaken är en genmutation. Läs mer: [Nedsatt hörsel hos barn kan bero på mitokondriell sjukdom | forskning.se](#)

FORSKNINGEN GER NY BILD ÖVER HUR VÅR HÖRSEL FUNGERAR

En stor del av vår förmåga att uppfatta musik och tal fungerar på ett annat sätt än man tidigare trott. Upptäckten kan göra det möjligt att förbättra de implantat som används som hörselhjälpmedel idag. Läs mer: [Ny bild av hur vår hörsel fungerar | forskning.se](#)

MALIN WASS FORSKNING VISAR PÅ ORDFÖRRÅDETS BETYDELSE FÖR BARN MED CI

Vi har i Barnplantorna tidigare hänvisat till Malin Wass forskning om ordförrådets betydelse för barn med cochleaimplantat. I en artikel poängteras nu att: *”Ordförrådet är det som har allra störst betydelse när det gäller utvecklingen av läsförståelse*

Grafisk produktion:
Xtrovert Media, www.xtrovertmedia.se

BARNPLANTORNAS NYHETSREV

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR – hur bejakar vi utveckling? | 19 december 2022

hos barn med cochleaimplantat (CI), visar forskning från Luleå tekniska universitet.”

Forskarna visar på sambandet mellan ordförråd och läsförståelse; så föräldrar, ett gott råd är att läsa för era barn. Läs tillsammans med dina barn samt entusiastiska dina barn att läsa och då helst fysiska böcker. Läs mer: [Stort ordförråd extra viktigt för barn med cochleaimplantat | forskning.se](#)

HUR GÅR DET FÖR UNGDOMARNA

Karolinska Universitetssjukhuset och Karolinska Institutet har påbörjat en studie om hur det går för de ungdomar som behandlats med CI som barn. En första lägesrapport kom den 9 december vid ett seminarium via zoom. Längre fram hoppas vi kunna informera om denna redan uppmärksammade studie i Barnplantabladet.

Vad fick vi då veta den 9 december via zoom? Fokus på seminariet var föreläsningar om de här barnens:

- Språkutveckling
- Hörsel
- Balans
- Etiologi
- Social hälsa

Cirka 1 500 är i Sverige CI-opererade som barn. Av dessa är 50 procent över 18 år. Det finns stort behov av en djupgående studie av unga med CI då det finns mycket okunskap om gruppen, berättade Eva Karltop. Genom Reynell III (mäter språkförståelsen och jämför med normalhörandes kurva) blir det tydligt när/om barnen med CI kommer ifatt normalhörande barn avseende språkförståelse och vid vilken ålder. Det är tydligt att

operationsålder spelar stor roll och att barn under 11 månader är nästan ifatt NH-barn vid tre års ålder men barn som får CI redan under 9 månader är åldersadekvata redan vid två års ålder.

Detta har även varit tydligt vid reportage i de två senaste numren av Barnplantabladet. Läs gärna artiklarna [Kelly och Dexters föräldrar: Båda våra barn hör med cochleaimplantat](#) samt [Nova älskar sina ”höron”](#).

Inklusionskriterierna för att delta i studien har varit att vederbörande ska ha fått CI 1 innan 30 månaders ålder, kunna följa en vanlig läroplan samt vara 12–21 år vid testning på klinik samt att besvara en enkätstudie. Om man enbart svarar på enkätstudien är kriterierna en ålder 18–26 år. Hittills har 53 tackat ja att delta och påbörjat testning. Huvuddelen har dubbla CI, några har CI+HA. En del har fler diagnoser än dövhet.

En frågeställning var vad vi vet om språk och kognition i relation till ålder vid CI:

- Tidig operationsålder ger tidig språkutveckling mer likt typiskt hörande.
- Operationsålder är en av flera faktorer som påverkar en rad olika kognitiva domäner och inlärningsförmåga.
- Det finns en stor individuell variation i gruppen med CI gällande komplexa språkliga uppgifter oavsett operationsålder.

Frågor t.ex. som önskas svar på är varför den individuella variationen är så stor samt förstås hur det går sedan för de här barnen. Mycket, mycket mer avhandlades under seminariet, som att de som CI-opererats som barn har en avsevärt bättre taluppfattning än de som CI-opererats i vuxen ålder och därmed då även hör bättre i bullriga miljöer. Ett av skälen till varför inte grupperna barn, vuxna ska eller kan jämföras.

Grafisk produktion:
Xtrovert Media, www.xtrovertmedia.se

BARNPLANTORNAS NYHETSREV

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR – hur bejakar vi utveckling? | 19 december 2022

Inom SPSM borde man vara intresserad av etiologin till hörselnedsättning/dövhet, det vill säga vilka orsakssamband som gäller varför en individ har en hörselnedsättning/dövhet. Fler digitala seminarier med lägesrapporter kommer. Barnplantorna lovar att informera om zoom-länk till dessa (håll utkik i sociala medier. Kommande seminarier kommer att vara (preliminärt):

- Språk och kognition, den 24 februari
- Hörsel och balans, den 21 april
- Etiologi och komorbiditet, HT 2023
- Hälsorelaterad livskvalitet och mental hälsa, HT 2023

BARNPLANTABLADET DECEMBER 2022

Många av er har precis erhållit det senaste numret av Barnplantabladet som ett Jul-Kunskapståg på väg FRAMÅT genom Hörsel-Sverige. Har du inte fått det och inte vill vänta på den digitala versionen till våren går det bra att maila ordforande@barnplantorna.se. Skriv BARNPLANTABLADET i ämnesraden på mailet så skickar vi tidningen GRATIS till dig. I detta nummer har du bl.a. kunna läsa Ulrika Löfkvists rapport från konferensen om CMV (cytomegaloviruset) i Kanada.

TACK TACK TACK

Återkommande under året har det, som alltid, kommit rapporter från föräldrar med tack till allt stöd och all information de har erhållit under året som de menar varit och är avgörande för deras barns utveckling. Till er alla STORT TACK, det värmer.

DET LACKAR MOT JUL

Vi i Barnplantorna tackar alla för ett gott samarbete under året, både verksamheter, enskilda eldsjälur bland professionella samt föräldrar. Ni är alla viktiga för barnen.

VISDOMSORD

"Varje gång du frestas att reagera på samma gamla sätt, fråga dig själv om du vill vara det förflutnas fånge eller framtidens banbrytare. Det förflutna är stängt och avgränsat, framtiden är öppen och fri." /Deepak Chopra

Med önskan om en förtrollande jul och ett magiskt nyår!
Ann-Charlotte Gyllenram

barnplantorna.se

